
Βιοηθικά και
Επικοινωνιακά
Ζητήματα της
Ασθένειας και του
Θανάτου

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Βιοηθικά και Επικοινωνιακά Ζητήματα της Ασθένειας και του Θανάτου»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Βιοηθικά και Επικοινωνιακά Ζητήματα της Ασθένειας και του Θανάτου»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το ζήτημα της συναισθηματικής και ψυχολογικής αντιμετώπισης του θανάτου, της ασθένειας, του πόνου, του τραύματος και της ρήξης με την κανονικότητα και τη «φυσιολογική» κατάστασή μας αποτελεί όχι μόνο ένα θεμελιώδες υπαρξιακό ζήτημα για τους ίδιους τους ασθενείς και τις οικογένειές τους, αλλά και ένα πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και ηθικό πρόβλημα που απασχολεί τα σύγχρονα δυτικά κράτη. Αντίστοιχα, οι εξελίξεις των ιατρικών και βιο-ιατρικών επιστημών, καθώς και γενικότερα των επιστημών υγείας, ενστερνίζονται όλο και περισσότερο την ανάγκη για συνεχή ψυχολογική και συναισθηματική στήριξη των ασθενών, ανάγκη που οδηγεί στην υπέρβαση του επικοινωνιακού αδιεξόδου ώστε να επιτευχθούν καλύτερες συνθήκες αντιμετώπισης του πόνου και της ασθένειας. Στις ανίατες δε περιπτώσεις όπου εγείρονται ηθικά διλήμματα ως προς τον τρόπο αντιμετώπισης του ασθενούς από τον γιατρό και το περιβάλλον του, αλλά και του ίδιου του τρομακτικού για τον περίγυρο συμβάντος του θανάτου, η ανάγκη μελέτης του επικοινωνιακού πράττειν ή της επικοινωνιακής πρακτικής που προσανατολίζεται είτε στην υποκειμενική ειλικρίνεια και αυθεντικότητα είτε προς την κανονιστική ορθότητα είναι sine qua non όρος για την

κατανόηση και τη σωστή στάση απέναντι σ' αυτό το ακατανόητο εμπειρικό - μετεμπειρικό γεγονός: το θάνατο.

Πέρα λοιπόν από τη βασική θεωρητική και επαγγελματική επάρκεια των αποφοίτων σχολών ψυχολογίας ή νοσηλευτικής, προκύπτει η ανάγκη μιας πολυεπιστημονικής προσέγγισης. Η τελευταία συνδέει τις εξειδικευμένες γνώσεις και επικοινωνιακές δεξιότητες όσων στηρίζουν και φροντίζουν ασθενείς, τόσο με τις επικοινωνιακές σπουδές όπως αυτές αρθρώνονται με τις ανθρωπιστικές επιστήμες για την βαθύτερη κατανόηση των ιδεών μας γύρω από τη ζωή, την υγεία, την ασθένεια, το θάνατο κ.ο.κ., όσο και με τα ζητήματα που εγείρονται από τους διάφορους τρόπους θεραπείας (τεχνολογία, φάρμακα, εξετάσεις, κ.ο.κ.) και αντιμετώπισης της ασθένειας και του θανάτου από τις σύγχρονες ιατρικές και βιο-ιατρικές επιστήμες. Η προσέγγιση του ασθενούς ή του ετοιμοθάνατου, η διαχείριση και η παροχή διαρκούς και επαρκούς στήριξης και φροντίδας σε ασθενείς, αποτελεί μια υπεύθυνη, συνεχή και επίπονη διαδικασία και για τις δύο πλευρές («σύμβουλος υγείας» και ασθενείς-περιβάλλον), που απαιτεί εξοικείωση με θεωρίες και έννοιες από διαφορετικά γνωστικά πεδία καθώς και διεπιστημονικές μεθοδολογίες.

Σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή υψηλού επιπέδου επιμόρφωσης και κατάρτισης σε ζητήματα που σχετίζονται με την ασθένεια, τον θάνατο και την αναπηρία, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε επίπεδο πρακτικών δεξιοτήτων, σε όσους παρέχουν υπηρεσίες ιατρικής περίθαλψης, ανακουφιστικής φροντίδας κ.ο.κ. ή ακόμα σε όσους φροντίζουν πρόσωπα που βρίσκονται αντιμέτωπα με κάποια ασθένεια, τον θάνατο ή την αναπηρία. Κάτι τέτοιο θα επιτευχθεί μέσα από την μεθοδολογική ανάλυση των ιδεών και των εννοιών της ζωής, της ασθένειας και του θανάτου, των διαφόρων πολιτικών, καθώς και των τρόπων παρέμβασης των ιατρικών και βιο-ιατρικών επιστημών. Συγχρόνως, αναπτύσσονται θέματα που περιλαμβάνουν τόσο τις θεωρητικές προσεγγίσεις στις οποίες στηρίζονται οι δεξιότητες επικοινωνίας, υποστήριξης και διαχείρισης αντίστοιχων περιπτώσεων όσο και τις ανάλογες σύγχρονες πρακτικές εφαρμογές μέσα από συγκεκριμένες μελέτες περίπτωσης.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ **απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής**
- ▶ **απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία**

Αναλυτικότερα το πρόγραμμα απευθύνεται σε:

- ειδικούς του χώρου της ψυχικής υγείας και της ψυχοκοινωνικής στήριξης,
- κοινωνικούς λειτουργούς,
- νοσηλευτές-νοσηλεύτριες,
- εκπαιδευτικούς,
- αποφοίτους Ανώτατων Ιδρυμάτων που ασχολούνται με παρεμφερή ζητήματα και ενδιαφέρονται να ακολουθήσουν ένα πρακτικό πρόγραμμα εξάσκησης στις επικοινωνιακές και συμβουλευτικές δεξιότητες,
- κάθε ενδιαφερόμενο που προβληματίζεται και αναζητά επιστημονικές πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν να κατανοήσει το ρόλο της επικοινωνίας στη στήριξη ασθενών και του περιβάλλοντός τους, καθώς και να αποσαφηνίσει για τον ίδιο και τον ασθενή τις βασικές υπαρξιακές ιδέες και συναισθήματα γύρω από τη ζωή και τον θάνατο,

κάθε ενδιαφερόμενο για το οικουμενικό γεγονός του θανάτου σε όλες του τις διαστάσεις: την ιστοριογραφική, κοινωνική, πολιτική, ηθική, μιντιακή, καλλιτεχνική, και κυρίως την επικοινωνιακή διάσταση, εκεί που η επικοινωνία μοιάζει να θραύεται στην εύθραυστη σχέση με τον ετοιμοθάνατο.

Λόγω του περιορισμένου αριθμού των θέσεων συμμετοχής, θα τηρηθούν αυστηρά τα παρακάτω κριτήρια επιλογής υποψηφίων.

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης

ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι

ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Ο **Ευστάθιος Βέλτσος** είναι συγγραφέας και εκπαιδευτής του προγράμματος. Είναι διδάκτωρ Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών και της Τεχνολογίας (ΕΚΠΑ/ΕΜΠ). Κατέχει μεταπτυχιακό δίπλωμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών και της Τεχνολογίας (ΕΚΠΑ/ΕΜΠ). Έχει διδάξει Φιλοσοφία, Φιλοσοφία των Επιστημών και Βιοιατρικών Επιστημών και Ιστορία των Ιδεών επί 11 χρόνια, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο σε διάφορα ακαδημαϊκά ιδρύματα (όπως Πάντειο Πανεπιστήμιο, ΕΚΠΑ κ.α), ενώ υπήρξε και υπεύθυνος διπλωματικών εργασιών (ΣΕΠ) στο ΕΑΠ. Τέλος, έχει λάβει μέρος με ανακοινώσεις σε συνέδρια και ημερίδες και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **4 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Μάθημα: Εισαγωγή

Διδακτική Ενότητα 1: Health Care Communication Και Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Μάθημα: Βασικές Έννοιες - Ιδέες και Πολιτικές της Υγείας

Διδακτική Ενότητα 1: Πολιτισμικές Ιδέες - Ζωή, Υγεία, Ασθένεια, Πόνος, Αναπηρία, Θάνατος

Διδακτική Ενότητα 2: Έννοιες της ζωής και του Θανάτου και οι Επιστήμες της Ζωής

Διδακτική Ενότητα 3: Πολιτικές Υγείας και Κανονικοποίηση του Σώματος

Διδακτική Ενότητα 4: Πολιτικές Υγείας και Κανονικοποίηση της Υγείας

Μάθημα: Σύγχρονες Προσεγγίσεις, Εφαρμογές Και Αποτελέσματα
Της Επικοινωνίας Της Ιατρικής Περίθαλψης

Διδακτική Ενότητα 1: Βασικές Αρχές και Έννοιες Της Θεωρίας Της Επικοινωνίας

Διδακτική Ενότητα 2: Εισαγωγή στα Μοντέλα Επικοινωνίας

Διδακτική Ενότητα 3: Κριτικές Προσεγγίσεις και Ηθικά Ζητήματα της Επικοινωνίας της Ιατρικής Περίθαλψης I

Διδακτική Ενότητα 4: Κριτικές Προσεγγίσεις και Ηθικά Ζητήματα της Επικοινωνίας της Ιατρικής Περίθαλψης II

Μάθημα: Μελέτες Περίπτωσης Αντιμετώπισης και Επικοινωνίας με
Ασθενείς

Διδακτική Ενότητα 1: Μελέτη Περίπτωσης I

Διδακτική Ενότητα 2: Μελέτη Περίπτωσης II

Διδακτική Ενότητα 3: Μελέτη Περίπτωσης III

Οι Μελέτες Περίπτωσης σε κάθε κύκλο του εκπαιδευτικού προγράμματος θα βασίζονται σε διαφορετικά παραδείγματα (χρόνια ασθένεια, ευθανασία, αναπηρία κτλ)